

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft:- Ontwerp van decreet tot wijziging van diverse bepalingen in de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen, van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018

Samenvatting:

Wijziging aan de wet onbevaarbare waterlopen

Dit ontwerpdecreet verfijnt de definities van bedding van de waterloop en talud in de wet onbevaarbare waterlopen. Daarnaast worden de beroepsmogelijkheden uit de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen worden verbeterd. Tot slot wordt de verwerking van persoonsgegevens in het kader van het onttrekken van water geregeld.

Verbetering van het verbod op nieuwe bovengrondse constructies in oeverzones

Aan het verbod op nieuwe bovengrondse constructies in de oeverzone wordt een verbod op nieuwe reliëfwijzigingen toegevoegd. Zo wordt ruimte voor water gevrijwaard en onderhoud van waterlopen gemakkelijker gemaakt. Aan de lijst met uitzonderingen op dat verbod worden de handelingen toegevoegd die moeten gebeuren op basis van een beheerplan voor beschermd erfgoed.

Overstromingsgevoelige gebieden en informatieplicht

De term 'mogelijk overstromingsgevoelig gebied' bleek in de praktijk voor eigenaars en kandidaat-kopers of -huurders onduidelijk. In samenwerking met het notariaat en de immobiëliënsector wordt daarom het onderscheid tussen "effectief" en "mogelijk" overstromingsgevoelig gebied bij verhuur of verkoop van een onroerend goed geschrapt. Om de duidelijkheid te vergroten moet bij een verkoop ook steeds gemeld worden dat een vastgoed niet in overstromingsgevoelig gebied ligt.

Uitvoering geven aan Europese Verordening met betrekking tot hergebruik van water

De inzet van nieuwe waterbronnen en het hergebruik van afvalwater zijn maatregelen die deel uitmaken van de maatregelen uit het Actieplan droogte- en wateroverlast en de Blue Deal. De Europese verordening inzake minimumeisen voor hergebruik van water vereist het uitwerken van een vergunningskader, dat met dit wijzigingsdecreet ingeschoven wordt in het gecoördineerd decreet.

Achteruitgang van de toestand van een waterlichaam en toepassing Decreet Integraal Waterbeleid

Conform de Kaderrichtlijn Water mogen projecten, plannen en programma's niet tot gevolg hebben dat de toestand van een waterlichaam achteruitgaat. Het Decreet Integraal Waterbeleid laat toe dat onder bepaalde, strikte voorwaarden de achteruitgang toch toegestaan wordt. Bijvoorbeeld in

het kader van beschermingswerken tegen overstromingen. De huidige regelgeving laat dit echter enkel toe bij wijziging van de stroomgebiedbeheerplannen (om de zes jaar). Met deze wijziging zal het artikel ook toegepast kunnen worden binnen vergunningstrajecten of bij de goedkeuring van een plan of programma.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD EN BELEIDSDOELSTELLING

Dit decreet bevat regelgeving dat deel uitmaakt van het beleidsveld leefmilieu en waterbeleid. De beleidsmatige doelstellingen uit de beleidsnota Omgeving 2019-2024 die aan de oorsprong van dit decreet liggen zijn:

- Strategische overkoepelende omgevingsdoelstelling SD 5: vereenvoudiging van procedures;
- Thema overschrijdend instrumentarium omgeving: SD 1: naar een samenhangend omgevingsinstrumentarium, OD 1. Doelgerichte deelname aan het Internationaal en Europees beleid: we streven naar een tijdige, volledige en juiste omzetting en toepassing van Europese regels.
- SD 3. Plannen maken en uitvoeren met engagementen voor gezond en duurzaam watersysteem,
 - o OD 1. Geïntegreerd en gebiedsgericht uitvoeren en opmaken van stroomgebiedbeheerplannen en Maatregelenprogramma: aanpassing invulling begrip “oppervlaktewaterlichamen”, uitwerking beschermingskader grachten die niet langer een oppervlaktewaterlichaam zijn, verbeteren beschermingskader oeverzones wat constructies en reliëfwijzigingen betreft;
 - o OD 6. Actualiseren watertoetskaarten, naar aanleiding van een evaluatie van de informatieplicht over de ligging in overstromingsgevoelig gebied door de CIW samen met het notariaat en de immobiliënsector;
 - o OD 3. Uitvoeren van het Actieplan Droogte en Wateroverlast: het nakomen van de verplichting om een vergunningskader voor hergebruik van water op te stellen uit Verordening (EU) 2020/741 van het Europees Parlement en de Raad van 25 mei 2020 inzake minimumeisen voor hergebruik van water.

Verder worden een paar fouten verbeterd in de interne verwijzingen van het gecoördineerd decreet integraal waterbeleid (verder: gecoördineerd decreet IWB).

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande voorontwerp van decreet kwam gefaseerd tot stand. Het werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2020-424 van 4 december 2020, nr.2021/53 van 18 februari 2021 en het advies zonder nummer van 5 mei 2021.

De Inspectie voor Financiën gaf een gunstig advies op 7 mei 2021 over de aanpassingen aan de wet onbevaarbare waterlopen en artikel 1.7.2.5.4. van het gecoördineerd decreet IWB, nadat al op 15 februari 2021 een gunstig advies werd gegeven over de rest van de tekst.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

1. Wijzigingen aan de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen

Met het eerste hoofdstuk worden de definities van de bedding van de waterloop en van talud verijnd. Ook wordt een vergissing rechtgezet in de formulering van de beroepsmogelijkheden in de artikelen 12 en 19 van de wet.

In dezelfde wet werd door het decreet van 26 april 2019 de mogelijkheid voorzien om een regeling uit te werken voor het onttrekken van water uit onbevaarbare waterlopen. Die regeling voorziet de ontwikkeling van een e-loket. In het advies nr. 68.519/1 van 15 januari 2021 van de afdeling Wetgeving van de Raad van State werd aangedrongen op een decretale verankering voor de verwerking van persoonsgegevens in dit kader. De voorliggende tekst bevat deze verankering.

2. Verbetering verbod op nieuwe bovengrondse constructies in de oeverzones

In artikel 1.3.2.2 punt 4° worden de afstandsregels voor bovengrondse constructies bepaald. Hieraan wordt toegevoegd dat het verbod op nieuwe bovengrondse constructies ook zal gelden voor publieke grachten. Dit op vraag van de Vereniging van de Vlaamse Provincies die haar bezorgdheid uitte over het feit dat dergelijke constructies het onderhoud van de publieke grachten bemoeilijken of soms zelfs onmogelijk maken.

Het lijstje met uitzonderingen op het verbod voor nieuwe bovengrondse constructies wordt aangevuld met de handelingen voorzien in een beheerplan voor onroerend erfgoed. Zo wordt vermeden dat wat nodig is voor de bescherming van ons erfgoed, verboden zou kunnen zijn op basis van onze waterregelgeving.

Tot slot worden in artikel 1.3.2.2., §1, 4° de nodige wijzigingen doorgevoerd om naast constructies ook nieuwe reliëfwijzigingen in principe uit te sluiten omdat ze de waterhuishouding plaatselijk negatief wijzigen. Op dit principiële verbod voor nieuwe reliëfwijzigingen zijn dezelfde uitzonderingen van toepassing als het geval is voor constructies. Voor de omschrijving van reliëfwijziging wordt de definitie uit artikel 4.2.1., 4° VCRO overgenomen.

3. Watertoets en informatieplicht

Naast de wijzigingen voor het beschermingskader van grachten worden in dit ontwerpdecreet enkele artikelen uit het decreet IWB aangepast die de watertoets regelen.

Vandaag voorziet het decreet (artikel 1.3.1.1, §3, eerste lid) dat de vergunningverlenende overheid aan één instantie wateradvies kan vragen, dit wordt gewijzigd naar meer dan één. In de praktijk moet men soms meerdere waterbeheerders consulteren: bijvoorbeeld ter hoogte van een monding van een waterloop of wanneer er zowel voor oppervlaktewater als grondwater moet geadviseerd worden. Dit voorstel wijzigt niets aan de praktijk aangezien voor een aantal dossiers nu ook al aan meerdere instanties om advies gevraagd wordt.

De tweede wijziging heeft betrekking op de informatieplicht voor onroerende goederen wat betreft de ligging in overstromingsgevoelig gebied. Het onderscheid tussen 'mogelijk overstromingsgevoelig gebied' bleek voor eigenaars en kandidaat-kopers of -huurders onduidelijk en wordt daarom geschrapt. Er wordt enkel nog gesproken over 'overstromingsgevoelig gebied'. Daarnaast moet er met de invoering van deze wijziging bij (publiciteit over) vastgoedtransacties ook steeds gemeld worden dat een vastgoed niet in overstromingsgevoelig gebied ligt. Nu is het onduidelijk wanneer niets vermeld staat of dit vergeten is of dat het vastgoed daadwerkelijk niet in overstromingsgevoelig gebied ligt.

Deze wijzigingen zijn het gevolg van een evaluatie van de informatieplicht door de CIW samen met het notariaat en de immobiëlesector.

Andere optimalisaties aan de watertoets en de informatieplicht, die in de evaluatie voorzien zijn, zullen uitgewerkt worden via aanpassing van het uitvoeringsbesluit watertoets.

Achteruitgang van de toestand van een waterlichaam en artikel 1.7.2.5.4 gecoördineerd decreet IWB.

Wanneer een overheid een project of een lozing wil vergunnen, dan moet de aanvraag ook getoetst worden aan de waterkwaliteitseisen van de kaderrichtlijn Water. Dat heeft het Europese Hof van Justitie bepaald in zijn uitspraak van 1 juli 2015, het zogenoemde Wezer-arrest. Dat arrest stelt dat de overheid de goedkeuring van een project of lozing moet weigeren wanneer deze de toestand van een waterlichaam doet achteruitgaan of het bereiken van de goede toestand in gevaar brengt.

In bepaalde gevallen mogen - conform artikel 1.7.2.5.4. van het gecoördineerd decreet IWB projecten - plannen of programma's die een achteruitgang in de toestand veroorzaken toch uitgevoerd of goedgekeurd worden. Bijvoorbeeld grote infrastructuurprojecten aan waterwegen of havens die een weerslag kunnen hebben op de fysische kenmerken van een oppervlaktewaterlichaam kunnen hiervoor in aanmerking komen. Momenteel kan dit artikel enkel ingezet worden naar aanleiding van de goedkeuring van de stroomgebiedbeheerplannen, met name om de zes jaar. Met dit ontwerp wordt de inzetbaarheid van het artikel verruimd. De CIW schat in dat het over twee tot drie dossiers per jaar zal gaan.

De CIW bestudeerde de gevolgen van het vermelde arrest. Daarbij werden alle waterbeheerders betrokken, alsook het departement Omgeving. Op 20 juni 2018 keurde de CIW een voorstel tot aanpassing van de regelgeving goed om de werking van artikel 1.7.2.5.4. gecoördineerd decreet IWB te verbeteren.

5. Hergebruik van water

Op 25 mei 2020 werd de Europese verordening 2020/741 inzake minimumeisen voor hergebruik van water van kracht. Deze verordening legt dwingende regels op voor de irrigatie met gezuiverd RWZI-effluent voor wat betreft landbouwtoepassingen. De lidstaten moeten deze Verordening uiterlijk op 26 juni 2023 toepassen. Voor de uitvoering van die Verordening moet door elke Lidstaat een 'vergunningskader' uitgewerkt worden voor de hergebruikstoepassing in het toepassingsgebied van de Verordening.

Het ontwerpdecreet schuift in titel II "Beheer van de waterketen" van het gecoördineerd decreet IWB een kaderbepaling in die op korte termijn het hergebruik van gezuiverd stedelijk afvalwater voor landbouwirrigatie reguleert. Dit is een bewuste keuze, omdat het reguleren van zowel productie, levering en het gebruik van wat doorgaans "tweedecircuitwater" heet (art. 2.1.2, 28° gecoördineerd decreet IWB) zal gebeuren in verschillende fases. De uitvoering van de verordening is daarbij de eerste fase, gezien de concrete deadline die de verordening oplegt en het reeds sterk uitgewerkt kader in de verordening dat rechtstreekse toepassing vindt.

De ruime formulering van de kaderbepaling, met duidelijke afbakening van de delegaties die voorzien worden aan de Vlaamse Regering, moet toelaten om ook andere gebruikstoepassingen dan deze voorzien in de vermelde Verordening te reguleren in volgende fases. Hergebruik van (afval)water maakt deel uit van de maatregelen uit het Actieplan droogteplan en wateroverlast en De Blue Deal. Daar komt heel wat bij kijken: kwaliteitseisen voor de concrete toepassing van het water, voorkomen dat het hergebruikte water bodem- en/of waterverontreiniging veroorzaakt, bescherming van de gezondheid van de gebruiker van dat water,.... Gelet op de onder andere technische ontwikkelingen

die nodig zijn om hergebruik van water goed te regelen, de betrokkenheid van diverse sectoren en de noodzaak van consultatie en inspraak, is gefaseerd werken aangewezen.

6. Overige wijzigingen

Tot slot worden in dit ontwerpdecreet ook twee foute interne verwijzingen aangepakt die het gevolg zijn van de coördinatie. In artikel In artikel 1.7.3.1., §2, eerste lid, van hetzelfde decreet moet voor wat de overstromingsrisicobeoordeling betreft verwezen worden naar punt 6.2.1. van bijlage 1 bij het gecoördineerd decreet IWB. In artikel 2.1.2, 17° van het zelfde decreet wordt de verwijzing naar artikel 6 Drinkwaterdecreet vervangen door het correcte artikel in het gecoördineerde decreet IWB.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Voor de toelichting bij de artikelen wordt verwezen naar de Memorie van Toelichting.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Voorliggend voorontwerp van decreet heeft geen budgettaire impact voor de Vlaamse overheid. De adviezen van Inspectie van Financiën van 3 februari 2021 en 7 mei 2021 worden opgenomen in bijlage 2 en 3 van deze nota en adviseren beide het voorstel gunstig en stellen dat er geen budgettaire impact, waardoor een begrotingsakkoord niet vereist is.

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Voorliggend voorontwerp van decreet heeft geen weerslag op het personeelsbestand of de personeelsbudgetten van de Vlaamse overheid.

Voor het onderwerp “Achteruitgang van de toestand van een waterlichaam en artikel 1.7.2.5.4 gecoördineerd decreet IWB” wordt een extra adviesbevoegdheid bij CIW gecreëerd. Op basis van de beschikbare informatie lijkt dat de beperkte bijkomende, adviserende, werklast voor het CIW voor de extra advies verlenende bevoegdheid beperkt zal zijn tot een paar dossiers per jaar Dit kan opgevangen worden binnen de huidige personeelsbezetting.

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Voor het onderwerp “Achteruitgang van de toestand van een waterlichaam en artikel 1.7.2.5.4 gecoördineerd decreet IWB” wordt voor de lokale en provinciale besturen een erg beperkte impact op de werklast verwacht voor het geval zij bij het beslissen over een vergunningsaanvraag, plan of programma gebruik zouden moeten maken van artikel 1.7.2.5.4. gecoördineerd decreet IWB. Het personeel zal meer tijd aan dergelijke dossiers moeten besteden omdat er een extra onderzoek en beoordeling moet gebeuren. Daarbij kan gesteund worden op de CIW als adviesinstantie. In de regel zullen het evenwel vergunningsaanvragen en plannen en programma's zijn die op Vlaams niveau worden goedgekeurd.

De impact van dit voorontwerp op de lokale en provinciale besturen zal zo klein zijn dat besloten kan worden dat er geen impact is op de lokale en provinciale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Dit ontwerp wordt voor advies voorgelegd aan de MINA-raad, de SALV en de SERV.

Aan de Vlaamse Toezichtcommissie wordt advies gevraagd over de regeling voor de bescherming van persoonsgegevens in artikel 5 van het ontwerp.

Ook zal de afdeling Wetgeving van de Raad van State om advies worden gevraagd.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van decreet tot wijziging van diverse bepalingen van de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen, van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018 en de bijhorende memorie van toelichting.
- 2° de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme te gelasten te gelasten:
 - 2.1. over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad), de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV) en Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV),
 - 2.2.. over artikel 5 van voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens (VTC).

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

s

Zuhal DEMIR